Maartje Wortel
Camping

2024 Prometheus Amsterdam

Voor Femke

Didn't we almost have it all?
Whitney Houston

Victorien

Victorien had de kanker met haar blote handen gevoeld. Het was rond als de knikkers waar ze er vroeger zoveel van had verloren. De knikkers waren het eerste verlies waar ze zich bewust van was geworden. Er stond tijdens dat spel iets op het spel, dat was nieuw. Daarna deed Victorien een tijdje niets anders dan knikkeren. Ze verloor vaker dan ze won. Hoe meer ze verloor, hoe meer ze speelde. De enige manier om iets terug te winnen, was door zo nonchalant mogelijk met haar verlies om te gaan; al wist ze niet zo goed wat ze daar dan precies mee won, in elk geval geen knikkers. Door het stof van de knikkerzak heen telde ze na elk potje hoeveel bonken ze nog had, wat er voor haar nog te spelen viel. Het tellen begon steeds opnieuw. Hoe langer ze telde, hoe kleiner haar verlies leek te worden. Wat ze in haar handen hield was van haar. Wat ze nu in de borst van haar

geliefde voelde was van een heel andere orde. Ten eerste was het niet van haar en wat ze ook probeerde, ze kon er niet meer of minder van maken. Ze had die knikker graag uit het lichaam van Ode willen pakken. Hier zijn we te oud voor. Victorien probeerde vooral niet meteen aan verlies te denken. Tegen Ode wilde ze zeggen: Ik voel niets. Ze wilde vooral zeggen: Het is niets. In plaats daarvan zei ze: Ik heb hier nu geen tijd voor.

Twee weken geleden hadden Victorien en Ode gevierd dat ze negen jaar samen waren, waarvan ongeveer vier jaar getrouwd. Ode vierde liever de eerste keer dat ze met elkaar geslapen hadden in plaats van zo'n officiële trouwdag, zei ze. Victorien vond alles best. Zij was niet degene die per se had willen trouwen, toch merkte Victorien dat ze het in de loop der jaren prettig was gaan vinden dat hun namen bij elkaar hoorden in een of ander archief, dat geschreven stond dat het waar was. Zolang hun namen bij elkaar hoorden vierde Victorien wat Ode maar wilde, wanneer ze dat wilde.

Voor hun negenjarig jubileum waren ze naar een populair maar slecht verlicht restaurant gegaan. Het was vooral de wijn die goed was. Een ober met een vriendelijke oogopslag hurkte bij elk gerecht bij hun tafel om uit te leggen wat er op hun bord lag. Ik wil geen uitleg, dacht Victorien. Laat me gewoon eten. Ze keek naar de hand van de ober, die hij vlak naast haar servet had gelegd, zijn vingertoppen bloedeloos wit vanwege de druk die hij erop zette zodat hij al hurkend

zijn evenwicht kon bewaren. Victorien wenste dat hij om zou vallen, dat hij even zou blijven liggen, alsof hij dronken van zijn fiets gevallen was en opstaan geen optie meer was. Of in elk geval wenste ze dat niet alles ging zoals ze van tevoren kon uittekenen. Victorien tekende veel uit, ze kon feilloos voorspellen hoe de toekomst zou verlopen. Ze zei dat iedereen die zich verdiept in de wereld de toekomst kan voorspellen, er is boud gezegd één mogelijke uitkomst en dat is dat we allemaal doodgaan. Ode vond dat een kinderachtige en weinig hoopvolle manier van denken. Victorien zei dat haar beroep haar realistisch had gemaakt. Ze verdiepte zich letterlijk in de diepte, ze onderzocht de waterkwaliteit in de bodem van polders, zandvlaktes, heides, bossen. Ze werkte bij het waterschap, als vergunningverlener. In de vacature had gestaan dat ze iemand zochten met zowel een 'nee-tenzij-houding' als een 'ja-mits-houding'. Victorien had zich geërgerd aan de omschrijving, zich door de sollicitatie heen gebluft en verkocht nu zo vaak mogelijk nee. Achter haar bureau hing een landkaart vol rode stippen; de toekomst beloofde weinig goeds, al was de toekomst al jaren geleden begonnen. De voorspellingen die ze had gedaan over de kwaliteit van water weken bijna nooit af, behalve de regelrechte afgrond in. De verwachting voor de toekomst boezemde Victorien niet alleen angst in, het verveelde haar ook. Ze had zin in iets verrassends, geen cijfers, kolommen, curves, voorspellingen, laat staan uitleg.

De uitleggerige ober droeg in principe geen persoonlijke schuld aan haar verveling, hij deed gewoon zijn werk. Mensen doen gewoon hun werk. En zij en Ode waren hier nu, misschien kon ze daar eens van genieten, niet altijd maar naar iets anders verlangen. Ze mocht, vond ze zelf, blij zijn dat er überhaupt iemand was met wie ze samen tijd doorbracht, dat er iemand was die tijd met haar door wilde brengen, iemand die haar gevraagd had ja tegen haar te zeggen, die zelf ja had gezegd, iemand die niet alleen knap was, maar ook slim, dat was op zich reden genoeg tot feest. Dus ze hield zich in, concentreerde zich op de bloedrode lippen van de ober, de manier waarop hij sprak, alsof hij nooit maar dan ook nooit zou vallen, inderdaad nu niet viel, hoe ingrediënt na ingrediënt zijn mond verliet, temperaturen, grondsoorten, streken in Italië, Zuid-Limburg, Texel. Victorien knikte bij elke nieuwe zin, ze bedankte hem zelfs toen hij weer rechtop Laat het jullie smaken tegen hen had gezegd. En ook al had ze bijna niets van zijn uitleg tot zich door laten dringen, toch hadden al die woorden van de ober haar smaakbeleving bij voorbaat min of meer verpest. Godzijdank was er dus de wijn. Het restaurant stond niet voor niets aangeschreven als zeer goed. Tafels werden weken, zo niet maanden, van tevoren geboekt vanwege de uitzonderlijke wijnkeuze van de sommelier, die, zo had in een recensie gestaan, met het grootste gemak van het pad ging. Wie van het pad ging hoefde schijnbaar niets toe te lichten, want in tegenstelling tot de uitleg

die bij de gerechten kwam, zei de sommelier vrijwel niets. Hij schonk de wijn zelfverzekerd in, waarna hij verdween.

Gelukkig zegt hij niets, zei Victorien tegen Ode. Ik proef al die woorden toch niet.

Dat geldt voor jou, zei Ode. Voor veel gasten verrijkt een beetje context hun ervaring.

Dat is er juist zo aanstootgevend aan, zei Victorien.

Ode tilde haar wijnglas op om te klinken.

De avond verliep verder netjes. Victorien en Ode waren extra galant naar elkaar, opnieuw verliefd zelfs, ze klatsten hun lepels tegen elkaar zoals ze dat altijd deden voor het eten; klaar voor de strijd. Ze hadden gepraat over politiek, ze waren het over alles eens geweest. Ze hadden gepraat over een documentairefestival, hun familie, Engelse literatuur, en ook de toekomst. Victorien had niet over haar werk willen praten, niet over het water. Ze zei alleen dat wat onvermijdelijk lijkt onmogelijk kan worden en wat onmogelijk lijkt onvermijdelijk kan worden. Bijvoorbeeld dat we straks zonder water zitten. Daarna zei ze dat ze zich vanavond liever niet bezighield met onvermijdelijkheid, dat ze de toekomst liever even negeerde.

Zij en Ode hadden te veel gedronken, hadden geprobeerd hun eerste kus van negen jaar geleden te reconstrueren. De kus van negen jaar geleden was feitelijk niet de eerste kus; die had zeker twintig jaar geleden plaatsgevonden, toen ze allebei nog Engelse taal en cultuur studeerden. Daarna waren ze elkaar uit het oog

verloren. Tot er jaren later een tweede kus volgde, rommelig en geil, waarna Victorien mee was gegaan naar het appartement van Ode, waar ze op de plavuizen in de keuken met elkaar hadden gevreeën en ze ongeveer meteen wisten dat dat het begin was van iets. Zelfs over de reconstructie waren ze het die avond in het restaurant, misschien wel voor het eerst, min of meer eens geweest. Ja, het was op een dinsdagavond. Ja, ze wisten het meteen. Ja, de seks was belachelijk. Als in: belachelijk goed. Ja, ze lagen daarna samen op die koude keukenvloer toen de afzuigkap aansloeg, zomaar uit het niets. Ja, ja, ja. Over alles waren ze het eens. Ze lachten naar elkaar, stootten wijn om, morsten op het witte tafellaken, pakten elkaars hand onder tafel. Victorien dacht op dat moment: ik ken geen warmere hand, ik heb nooit een warmere hand gekend. Dat zei ze niet tegen Ode. Ze zei wel: Ik ben precies waar ik zijn moet.

Ze hoorde het zichzelf zeggen, was zich ervan bewust dat het pathetischer klonk dan ze wilde, al had ze sinds tijden niet iets zo oprecht gemeend.

En nu haar vinger op de knikker lag, dacht ze: had ik het daar op dat moment nog maar méér gemeend, had ik dat moment maar weten te rekken en uitvergroten. Waren we maar nooit weggegaan uit dat restaurant. Wat ze namelijk onder haar vingers voelde, onder de huid van Ode, was nou eenmaal geen knikker, dit was geen kinderspel. Wat ze voelde was niets minder dan de dood. Even geen tijd voor.

Die ochtend, thuis in de slaapkamer. Nergens anders. Geen ander moment, geen andere plek, ging het zo:

Ode kwam onder de douche vandaan, ze had zich niet afgedroogd. Het zag er dramatisch uit, alsof ze net was opgevist uit zee.

Victorien was al aangekleed. Ze droeg zoals elke dag een tweedelig pak, zo werd op haar werk van haar verwacht, al moest ze vaak genoeg op locatiebezoek; dan liep ze door de weilanden in haar pantalon, op rubberen kaplaarzen die in de kofferbak van haar auto lagen. Ze had haar haar strak naar achter gekamd met duur spul dat de kapper haar had aangesmeerd; niet alleen tijdens het knikkeren moest je zien uit te stralen dat verlies je weinig deed. Ze zat op de rand van het bed om haar pumps aan te trekken, die hielpen als ze mannen moest zien te overtuigen. Al overtuigde ze liever vrouwen, dat was een grotere kunst.

Ode kwam voor haar staan. Naakt. Nat.

Voel eens, zei ze.

Nu even niet, zei Victorien. Een meeting.

Mijn borst, Rien, zei Ode. Het is niet zoals het hoort. Ze legde Victoriens hand op de knobbel.

Victorien hoefde er niet eens naar te zoeken. Haar lichaam leek een kort moment te bevriezen. Ze zei eerlijk dat ze de knikker voelde. En toen dus: Ik heb hier nu geen tijd voor. Vervolgens had ze uiteraard het fatsoen om alsnog even de tijd te nemen.

Het is waarschijnlijk niets, zei Victorien.

Dat waarschijnlijk bevalt me niet, zei Ode.

Het is heus niets, zei Victorien. Je gaat even naar de dokter, dan weet je het. Al vroeg ze zich af of het slim was altijd alles te willen weten; dat was iets wat haar nogal overschat leek. Zij wist inmiddels te veel over de toestand van water en als je dat wist, wist je ook te veel over de bodem en zelfs over de lucht. Het maakte niet dat ze rustiger sliep. Het maakte ook niet dat er een oplossing kwam, want ook al weet de hele wereld iets, alsnog wordt er meestal gedaan alsof men van niets weet.

Ze pakte een natte sliert haar uit Odes nek en zoog erop. Het smaakte naar shampoo, maar ze hield de sliert in haar mond, misschien zodat ze dan even niets hoefde te zeggen, misschien om dichtbij te blijven.

Ik voel er zelf niets van, zei Ode. Ik bedoel, ik heb geen pijn. Dat is het ergste van alles, dat je doodgaat aan iets wat geen pijn doet.

Victorien spuugde de sliert uit. Je gaat niet dood, zei ze. Echt niet. Ze kuste Ode achter haar oor.

Straks even de dokter bellen, herhaalde ze. Ze probeerde het achteloos te laten klinken. Zo'n beetje als: we hebben geen kaas meer in huis. Ze voegde eraan toe dat ze veel mensen kende met vetbulten.

Wie ken jij met vetbulten? vroeg Ode.

Daar lachten ze samen om. De opluchting. Daarna trok Victorien Ode naar zich toe. Ze kuste haar mond, proefde haar warme tong. Ode rook zoals altijd naar een eiland, fris en zout. Laat me je afdrogen, zei Vic-

torien. Ze begon heel kalm haar lichaam af te likken, zoals dieren dat doen, alsof ze Ode schoonlikte. Een bezwering. Ze likte haar oren, haar neus, haar oksels, haar tepels (niet de plek van de knikker), haar navel, haar kut.

Ik proef niets aan je, zei ze. Geen enkel verschil.

Wat er daarna gebeurde was dit:

Terwijl Victorien zich die ochtend gehaast had om op tijd bij haar meeting te verschijnen (wat niet was gelukt), had Ode de dokter gebeld. Ze werd in de wacht gezet, er klonk een zogenaamd geruststellend muziekje, het leek uren te duren, ze had bijna opgehangen toen er eindelijk, eindelijk een stem klonk die zei: Sorry voor het wachten. Vanwege het lange wachten was Ode in gedachten verzonken, ze keek naar buiten, er zat een spreeuw op de rand van het balkon, ze hoopte dat de vogel het niet koud had, ze liep door het huis, dacht eraan dat het leven bestaat uit het krijgen van telefoontjes die je niet wil en helaas ook van het plegen van telefoontjes die je niet wil, ze stopte wat broeken in de wasmachine, hoeveel graden ook alweer, dronk twee koppen koffie en luisterde naar een zin die begon met het woord sorry. Een kort moment had ze niet door dat het een mens was die tegen haar sprak, geen robot. Een fractie van een seconde wist ze niet eens meer wie ze aan de lijn had. De stem en vooral de zin die de assistent uitsprak verwarden haar alleszins,

wellicht omdat ze een fout maakte. Ze had moeten zeggen: Bedankt voor het wachten, niet sorry. Het nam Ode voor de assistent in.

Maakt niet uit, zei Ode. Wachten hoort erbij. Waarna ze uitlegde wat ze die ochtend onder de douche in haar borst gevoeld had. Er werden vragen gesteld over overige klachten, over erfelijkheid, familie, bevolkingsonderzoeken, hoelang al? Last van moeheid? Dat wel, maar wie niet. Of ze vanmiddag tijd had om langs te komen. Nee, natuurlijk had ze geen tijd. Niemand heeft zomaar tijd. Toch zei ze ja. Want alles moest anders. Deze dag, dit jaar, haar leven. Dat wist ze meteen toen ze vanmorgen die knobbel had gevoeld. Ze maakte een afspraak, verscheen op de afgesproken tijd. Professionele handen bevoelden haar, professionele stemmen bevroegen haar, stuurden haar door naar een oncoloog, gaven haar een informatiefolder mee. Voor de zekerheid, werd er gezegd. Alles voor de zekerheid. Wat Ode wist noch vroeg was welke kant de zekerheid vanuit de blik van de dokter op moest vallen: werd ze onderzocht om zeker te weten dat het inderdaad kanker was, of om definitief te bevestigen dat het geen kanker was? Het maakte niet uit, het was allebei waar. En toen drong er een nieuwe realiteit tot haar door: ik moet met de waarheid beginnen te leven.

De uitslag van het onderzoek liet weken op zich wachten en deed er even niet meer toe. Victorien was sinds tijden niet zo lief tegen Ode geweest. Ze kwam

ondanks de grote drukte en vele meetings eerder thuis van haar werk, kookte uitgebreid, ook nieuwe gerechten, draaide muziek, stelde vragen, deelde vele kussen uit, las Ode voor uit haar favoriete boeken, de nieuwsberichten, de roddels, masseerde haar voeten, stond bij de douche klaar met een handdoek, liet briefjes achter, kocht bloemen, lapte de ramen, de afwas bleef niet meer staan, ze vroeg naar Odes dromen. Ze gedroeg zich kortom zoals ze zich in het begin van hun relatie had gedragen. Tijdens die eerste weken, op een matras op de grond, geen gordijnen, hadden ze ook naar elkaars dromen gevraagd. Tijdens een klamme nacht, ongeveer negen jaar geleden, vreeën ze lang, steeds opnieuw, hielden elkaar vast alsof het nooit anders was geweest en zei Victorien: Ik denk dat de denkfout is dat dromen over de toekomst gaan. De meeste dromen gaan over het verleden. Ik snap mijn droom als ik erin zit. Ze zei: Jij ligt hier nu, ik wist niet dat ik dat wilde, maar nu je hier bent weet ik dat het zo is. Ode zei: Jij hebt het over iets heel anders dan een droom. Je hebt toch wel bepaalde dingen waar je nog op hoopt? Iets wat je absoluut wil? Een verlangen? Ambitie?

Ja, oké. Ze hadden allebei eerst de wenselijke antwoorden gegeven. Altruïstisch. Applaus. Maar daarna had Ode gezegd: Mijn droom is een camping. Victorien had zich stilgehouden, niet alleen omdat ze een hekel aan kamperen had en allergisch was voor gras.